

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

19. števí.

V Ljubljani, dne 3. oktobra 1896.

VI. leto.

Po dopolnilni državnozbornski volitvi.

Kakor je bilo pričakovati, je bil namesto pokojnega kanonika Kluna izvoljen v državni zbor g. dr. Šušteršič. Kanonik Klun si pač nikdar ni pričakoval, da ga bode nasledoval ta mož. Da je bil Klun vedno naroden, mu moramo priznati, četudi se nismo povsod strinjali z njegovo politiko. O dr. Šušteršiču pa mislimo, da bode malokdo trdil, da je naroden, kdor ga količkaj pozna.

Čuditi se ni, da je zmagal. Duhovniki so hodili na povelje, dano iz škofijske palače, od hiše do hiše in obdelovali volilce. Tudi klerikalni kandidat sam se je predstavil skoro vsem županom in slednjemu obljubil, kar je ravno želel. To je tudi vplivalo, kajti marsikateremu kmetškemu očancu se jako dobro zdi, ako ž njim prijazno občuje kak doktor.

Nasprotno se pa od nasprotne strani ni dosti naredilo. Narodna stranka ni računala na zmago pri znanih razmerah na deželi. Ljudje dosedaj še niso dovolj spoznali vodij naše klerikalne stranke, da bi se že sedaj obrnili od njih. Zategadelj pa narodna stranka ni skoro nič delala za svojega kandidata, kateri se je bil v poslednjem trenutku celo odpovedal.

Kandidat krščanskih socijalistov je nekaj agitiral. Razposlal je bil več oklicev, v katerih je volilcem po-

jasnil sedanje stališče. Sicer so pa pri krščanskih socijalistih sami delavci, ki nimajo toliko časa za agitacijo, kakor duhovščina, ki ob takih prilikah popusti celo poučevanje veronauka v šoli in gre od hiše do hiše prigovarjat kmete, kako naj volijo. Delavci tudi nimajo takega vpliva, kakor duhovniki.

Omeniti pa moramo, da to ni zmaga načel in prepričanja, temveč zmaga najhujšega pritiska in lažij. Ponarejali so se podpisi in ljudem se je legalo, da se je vse kadilo. Omenimo le jedno debelo laž, ki se je trosila mej ljudij, da hoče krščansko-socijalna stranka, da bi hlapci po kmetih delali le osem ur na dan. Potem se vé, da naši kmetje niso bili za gosp. dra. Gregoriča, ker tako skrajšanje delavskega dne bi bilo pri sedanjih okoliščinah le njih pogin. Kmetje so seveda verjeli, če so jim vse to duhovski gospodje pripovedovali.

Na duhovščino so prihajali iz Ljubljane jako ostri opomini, kako naj volijo. Kakor se govori, je bil na njih podpisan knezoškofijski tajnik J. Šiška, a duhovniki so po tem seveda slutili, da je to volja škofova, kateri se ni dobro ustavljeti, kakor so že sami skusili. Poleg tega so se pa ljudje begali s tem, da se je dr. Gregorič izneveril katoliški zastavi, da je postal liberalec, da je

LISTEK.

Ob mrtvaškem odru.

Sličica. Spisal Srečko Láščan.
(Dalje.)

Dva streljaja pod Srobotnikom stojé tri kočice skupno in tvarjajo vasico imenoma Medvedjek. Medvedski Lisjak je imel zalo hčerko, ki je bila tedaj dopolnila nekako osemnajst let. Kot navaden kočar ni imel novcev, da bi pripravil hčerki slovečo doto, za samo lepoto ali pa blago srce se pa že tedaj niso mnogo brigali snubači. Tiho, sama zá-se živela je Lisjakova Lizika pri svojih stariših, malo zahajoča mej svet. Ob nedeljah je prihajala v farno cerkev k maši, a ker ni imela dragocenih lišpov in krasnih oblek, ni veliko postajala ondu, kakor

so delale njene sovrstnice, hčerke bogatejših starišev. Morda pa je bila tudi njena dobra in pohlevna narava proti taki nelepi navadi. Odtod je tudi prišlo, da je niso veliko poznali ljudje po družih vaseh, kakor so na primer poznali druga dekleta.

Košnja je bila v senožetih. Medvedskega Lisjaka senožet je mejila ob Strlétovo. Lepega dneva v začetku julija rezali so kosci rosno travo na vse zgodaj. Naključje je bilo nanese, da so kosili Lisjakovi in Strlétovi vsi jeden dan. Mej seboj so kosci tekmovali, kateri bodo prej končali. Ko so pokosili vse, vriskali so in peli, kaj pa naj bi bili počeli drugega veseli, zdravi, krepki, mladi fantje.

Popoludne pa so sušili takisto Lisjakovi kakor Strlétovi. Najprej so razmešavali, potem so napravili

njegovo kandidaturo izmislila slovenska narodna stranka, dočim v resnici narodna stranka pri tej kandidaturi ni imela ničesar opraviti. Na ta način seveda volilci na deželi niso vedeli, pri čem da so.

Da se ne more govoriti o svobodni volitvi, je dovolj jasno iz tega, da se je dru. Žitniku pretilo s suspenzacija, to je, da se mu odvzame pravica, opravljati cerkvena opravila, ako kandidira. Pri takih razmerah se je seveda moral udati. Gospod dr. Šušteršič pač ne more biti ponosen na svojo zmago, ker je zmagal z 161 proti 104, torej z 57 glasovi večine, in to s takim pritiskom. Prav lahko rečemo, da bi po svobodni volitvi bil zmagal z veliko večino dr. Gregorič. Nam so znani celo duhovniki, ki so neradi oddali svoje glasove dru. Šušteršiču in celo tožili zaradi silnega pritiska.

Ta volitev je tudi marsikaj razkrila. Pokazala je, da vsaj v ljubljanski vladikovini duhovniki nimajo tiste svobode, ki je potrebna za politično delovanje. Polagoma bodo kmetje pač spoznali, da duhovniki zanje ne morejo dosti storiti v deželnem zboru, ker nimajo svobodnih rok. Ta volitev je tudi še nekaj drugega pokazala, namreč, da je bilo vse govorjenje klerikalnih agitatorjev po shodih o

krščanskem socijalizmu le sleparija. Krščanski socijalizem je agitacijsko sredstvo pri ljudstvu, a proti kandidatu krščanskih socijalistov so se pa napele vse moči. Gospod Šušteršič je sam izjavil, da ni krščanski socijalist in tudi nikdar ne bode. S tem, da je katoliška stranka njega postavila za kandidata, je odločno pokazala, da je bilo vse njeno dosedanje besedičenje o krščanskem socijalizmu le slepenje ljudij. Če vam bode kak klerikalec še govoril o krščanskem socijalizmu, sedaj veste, da vas samo slepari.

Gospod dr. Gregorič in krščansko-socijalni delavci se pa morajo sedaj odločiti od klerikalne stranke, ako hočejo, da se jim bode verjelo, da jim je res kaj na stvari. Če bi pa še nadalje hodili s stranko, ko je „velikega prijatelja kmetov“, dra. Šušteršiča, postavila za kandidata in podpirala z vsemi mogočimi sredstvi, bi svet moral misliti, da jim ni nič na stvari, temveč je pri zadnji volitvi res šlo samo za osebe, kakor je zatrjeval „Slovenec“. Ta volitev je pa tudi pokazala naše klerikalce v prav jasni luči, in še nekaj takih volitev, pa jih bodo ljudje do dobrega spoznali in potem se jim gotovo ne bodo več dali voditi za nos.

Politični pregled.

Stranka veleposestnikov. Grof Badeni deluje na to, da osnuje v državnem zboru posebna stranka veleposestnikov. Tej stranki bi se tudi drugi poslanci lahko pridružili. Namen njen bi bil zagovarjat samo koristi veleposestnikov in pa vladno politiko.

Vollna preosnova. Minuli teden se je razglasil novi državnozbornski volilni red. V posebni naredbi se določa, da imajo župani takoj po razpisu volitev pozvati tiste nove volilce, ki imajo občinsko volilno pravico, da se zglasé k vpisu seznama volilcev. Gospodarji bodo morali v osmih dneh naznaniti županstvu vse osebe, ki so pri njih v službi in bodo imele v novi kuriji volilno pravico.

Volitve za moravski deželni zbor bodo dne 28. oktobra v kmetijskih občinah, dne 30. oktobra v mestih in trgih in dne 4. novembra v veleposestvu. V kmetijskih obci-

nah bode Čehom zgago delala novopečena katoliška stranka. Liberalci in narodni Nemci so se dogovorili, da postavijo v kmetijskih občinah in mestih skupaj kandidate. V veleposestvu bodo letos volili tudi dva konservativca. Na ta način bodo tudi v novem deželnem zboru Nemci imeli večino.

Sodniški uradniki na Tirolskem. Na Tirolskem je 158 italijanskih in le 114 nemških uradnikov pri sodiščih. Nemški listi se grozno jezé, da je v primeri s številom nemškega prebivalstva premalo nemških uradnikov. To jih pa ne jezí, da se mej koroške in štajerske Slovence pošiljajo nemški uradniki, ki niti besedice slovenski ne znajo.

Lienbacher. Umril je znani nemški konservativni politik, dvorni svetnik Lienbacher. On je oče sedanjega tiskovnega zakona. Bil je velik nasprotnik vsake svobode in tudi nasprotnik Slovanov. Nekateri katoliški krogi so

ograbke in naposled so obračali seno. Na Strlétozem so bili trije: Ivan, Valentin in postarna dekla, na Lisjakovem pa on, ona in Lizika.

Ivan je obračal v obmejnem ograbku, tik njega na nasprotni strani pa je Lizika vihtela grablje, vsa rudeča v obraz. V belih rokavcih so se jej kar stresali debeli, polni lakti, ko je tako hitela s svojim delom.

„Dobro se suši danes, jako dobro!“ dopovedoval je Ivan tja preko meje in se malce naslonil na tanko grabljišče.

„Že prav, vsaj tudi potrebujemo takega vremena!“

Lizika ga je pogledala, vendar pa ni hotela tako odnehati od dela, kakor Ivan. Ta pa je zrl v polni, vlti život in čedno glavico; delo mu je bilo prešlo popolnoma iz glave.

„Lizika, ti si pa res pridna pri delu!“

Kar tako v en dan jo je pohvalil Ivan, nato pa je tudi sam začel obračati, meneč, da se Liziki s postavnjem gotovo ne prikupi.

Od takrat pa je včasih o temnih nočeh lazil v Medvedjek in če bi bil le malo posijal mesec, osvetlil bi ga bil gotovo pod oknom Lisjakove Lizike. Dolgo je ostalo tajno, kar sta imeli med seboj dve ljubeči srci.

Tine, mlajši brat, je bil kaj čudne nravi. Prav nič podoben Ivanu in se tudi do cela nista nikdar zdogala. Ivan pohlevna, dobra duša, Tine trmoglav, lakomen in skop. Očetu se je znal Tine prilizniti na vsakojake načine, česar pošteni Ivan ni mogel storiti.

Ko je tedaj Tine opazil na bratu čudno izpremembo, skrbelo ga je noč in dan, kako bi prišel temu na sled.

(Dalje prihodnjič.)

ga čislali, ker je bil sovražnik liberalizma. On spada mej tiste, ki so sprožili misel, da se osnuje katoliške vseučelišče v Solnogradu. Bil je tudi nasprotnik krščanskih socialstov in političnega vodstva škofov. Osnovel je bil svojo stranko, ker mu nobena obstoječih strank ni ugajala.

Otvorjenje Železnih vrat. Pretekli teden se je otvoril novi kanal pri Železnih vratih. Po tem kanalu bodo odsej vozile ladije, ki prihajajo po Dunavu. Navadna struga Dunava je tukaj zaradi velikanskih skal jako nevarna. Ta kanal je zatorej velike važnosti za trgovino po Dunavu. K otvorjenju so prišli avstrijski cesar, rumunski in srbski kralj, skoro vsi avstrijski, ogerski in skupni ministri in nekaj avstrijskih, srbskih in rumunskih poslancev. Mesto Rrš-va, kjer je bila slavnost, je bilo olepšano z avstrijskimi, ogerskimi, srbskimi in rumunskimi zastavami. Avstrijski cesar je odtod odpotoval v Bukurešt, kjer ga je prišel pozdravit neki odposlanec grškega kralja. Govori se, da se v Budimpešti posvetujejo o zvezi Rumunije in Grške z Avstrijo.

Ruski car je sedaj v Angliji in potem obišče Pariz, kjer se zanj delajo velike priprave. V Angliji se pogajajo s carjem zastran skupnega postopanja proti Turčiji. Angleži bi najraje Turke kar izgnali iz Evrope, Rusija je pa mnenja, da za to sedaj še ni čas.

Anarhizem v Belgiji. V Belgiji in Angliji so zaprli kakih 200 anarhistov. Nameravali so napad na ruskega carja, na člane angleške vladarske rodbine in na javna poslopja v Londonu. Pri njih so našli kakih 200 bomb, katere so delali v Antwerpenu, in jim je ondi na sled prišla belgijska policija.

Turčija. V Armeniji so zadnje dni poklali na stotine Armencev. Požgali so tudi nekaj vasi. V Carigradu so zaprli več Turkov, ker so nameravali odstaviti sedanjega sultana in postaviti jednega njegovih bratov Murada ali Ražida na prestol. Ta dva brata ima sultan zaprta v neki podzemeljski ječi. — V Makedoniji so turški vojaki in oboroženi Albanci oropali več vasi. Sicer so pa v tej deželi vedni boji mej ustaši in vojaki.

Evropski kulturonosci v Afriki. Anglež Parminter je zopet objavil senzacionalne podrobnosti o počenjanju belgijskih kulturonoscev v državi Kongo. Mej drugim pripoveduje, da so dali dne 28. avgusta 1895. l. 60 zamorkam in 122 otrokom, ker so kradli sadje, odsekati roke; 30 zamork in 74 otrok pa so potem še obglavili. Parminter tudi zatrjuje, da je belgijski strogo katoliški vladi že tedaj vse te grozovitosti naznanil, da pa se dotičnim kulturonoscem ni nič zgodilo, še preiskava se ni začela.

Dopisi.

Iz Novega Mesta, 28. septembra. [Izv. dop.] Visoka deželna vlada za Kranjsko je razveljavila kontumac za kranjske prašiče. Zadnji čas je bil za to, ker ljudje, ki niso imeli svinj za rejo, so morali jih že iz Dalmacije dobiti. Razveljavljenje kontumaca povzročilo je, da so semnji v ponedeljkih v Novem Mestu taki, kakor jih ne pomnijo najstarejši ljudje. Če bi semnji v Novem Mestu taki ostali, kakor so sedaj, bi bilo Novemu Mestu čestitati, ker potem bi bili novomeški svinjski semnji največji na Dolenjskem. V času kontumaca tedenski sejmi in tudi veliki letni sejmi nič niso veljali; ves trg je bil prazen, zdaj je pa vse drugačno. Samo ta ukaz bi se še moral razveljaviti, da se morajo svinje na trg na vozovih pripeljati. Res je sicer, tisti, ki imajo konje, zaslužijo s to vožnjo in kaj hitro so si omislili ti vozniki pripravo na vozove, da lahko svinje vozijo. Čudno je zdaj videti, kako se svinje vozijo, ljudje pa peš zraven vozov hodijo, ali ta vožnja ni dobra ne za svinje in ne za gospodarja. Vožnja stane denar in svinje se pri nalaganju na vozove in pri izlaganju iz vozov trpinčijo in tega ne bi bilo treba, ker v celi deželi zdaj ni več bolezn. Če se svinje vozijo, ali če se navadno gonijo, ni velik razloček glede razširjenja kužne bolezn. Svinje mora vsaka hiša imeti in tudi najrevnejša in vožnja podraži za precejšnjo svoto nakup svinjčeta. Morebiti bi visoka vlada to vožnjo odpravila in veliko bi s tem koristila prodajalcem in kupcem svinj in te svinje bi bile hvaležne, ker bi lahko same hodile, kakor bi hotele in bi se ne trpinčile več

pri nakladanju na vozove in pri izlaganju z voz, na katerih morajo dostikrat veliko časa na tesnem prostoru ležati, predno da pridejo v roke kupcem, ki jih zopet na vozove naložijo in domu spravijo in mi prosimo, da visoka vlada to oviro svinjske trgovine odpraviti blagovoli. Ker bodo v kratkem času dolenjske svinje pokupljene, treba bo skrbeti za svinjski promet s tem, da se bo tudi iz hrvaških pokrajin kupčija odprla. Trebalo bi natančno poizvedeti, če je na Hrvaškem in sicer v okrajih, ki mejijo na Dolenjsko, še svinjska kuga. Kupci so zdaj navajeni na Dolenjsko priti, če ne bodo več svinj našli, bodo se zopet kam drugam obraili. Ne glede na to, da že v naravi Dolenjcu ni mogoče, da ne bi hodil po svinjski trgovini in da ne bi šel po svinje tje, kjer so najcenejše. Veliko zaporov in gmotne škode bi si ljudstvu prihranilo, in sodišča, ki imajo zdaj dosti opraviti z normalnim odpletanjem kazenskih stvarij, bi tudi že rada prosta bila glede preganjanja zaradi svinjske kužne bolezn, kar jim delo skoraj za jedno tretjino pomnoži. Opozarjamo na to vse gosp. živinozdravnike, ki visoki vladi svoje predloge stavijo in prosimo visoko vlado, da, če le more, malo skozi prste pogleda, ker gre za vitalno vprašanje skoraj polovica Kranjske. Visoka vlada naj pomisli, da ima letos Kranjska sploh slabo letino. Trta, ki je spomladi tako lepo kazala, letos ni mogla grozdja zmečati, ker ni bilo solnca. Dolenjsko vino bo letos slabo, kisló in nič se ne bo moglo iz tega vina skupiti. Krompir bo najmanj do 1/3 segnil, druga košnja se je slabo opravila, ker je dež otavo pral. Na-

rodno gospodarstvo dežele tedaj zahteva, da se vsaj ono varuje in ne delajo istemu ovire, če ni neobhodno potrebno, iz česa še ljudstvo lahko dobi toliko, da plača davke in dobi za svoje potrebe denarja.

Iz Šent Jerneja na Dolenjskem, 18. septembra. [Izv. dop.] Dne 14. septembra je bilo pri nas premovanje konj ter dirka. Oboje se ni najbolje obneslo. Kakovost konj namreč še dá dosti želeti. Nahajamo se v nekem stanju prehoda ali v boljše, ali pa slabše glede konjereje. Kar železnica po Dolenjskem vozi, nehala je delo voznikov. Veliko konj je postalo odveč in konjski trg se je na Dolenjskem zmanjšal. To vidimo tudi na naših večjih konjskih semnjih. Ozemlje od Save do osrednje Krke je pa tako, da bo tam za kmetijsko delo vedno konj moral biti uprežna živina. Če še toliko koristi reje volov v oči bodejo, z voli se ne dá delo na našem polju tako hitro in dobro opraviti, kakor s konji. Kjer je ravnina ter težka zemlja in so dolge njive, vidiš po večjem konje pred plugom vprežene. S konjerejo se tedaj bodo Dolenjci vedno pečali, če tudi ne bo več zasluzka s prevažanjem tovorov. Zdaj so še ostanki prejšnje dobe v živini. Kobile naše še nosijo ostanke na sebi znamenja prejšnjega težkega dela na cestah. Na premovanju ter na dirke še tedaj ne pride dosti prida živine. Tako je tudi letos le malo dobrega prišlo. Ker bo odslej naš poljedelec tudi še konje imeti moral, bode iste boljše držal, ker jih ne bo več pretepeval po cestah vprežene v težke tovarne vozove; upati je, da bodo tudi žrebeta boljša, da bodo ista več mleka dobivala in se manj trpinčila po dolgih hojah na glavni prašni trdi cesti. Če bi le naši ljudje že skoraj do boljših kobil prišli. Najraje dobro mlado žrebico prodajo, staro pa za rejo obdržijo. Tako ostajamo pri isti reji, če tudi so žrebeta tudi od teh kobil lepša. Ne pridemo na boljše, dokler starih kobil, katerih je redko katera za rejo prav pripravna, stran ne denemo in boljše pridobimo, ali vsaj žrebice obdržimo in z istimi rejo nadaljujemo. — Na Madjarskem in Hrvatskem lahke konje redijo in jih v velikem številu izredijo. Za male denarje jih tam lahko prodajajo, ker jih skoraj nič ne stanejo in ker so po večjem na paši. Mi Dolenjci redimo lahko isto konjsko pasem. Ali nas stane izreja iste dosti več, ne nese pa dosti, mi moramo za isto ceno in še nižje prodajati, ko Hrvati, Madjari, katerih konji so priljubljenejši zaradi dobrih nog, katere dobijo na suhih tamošnjih pašnikih. Morebiti bi kazalo, da si Dolenjci težjo živino omislimo, n. pr. Aubri pasem. Majhna močna vrsta konj, ki je dosti podobna pingavskemu plemenu. V Cirkljah pri Krškem stojita dva cesarska Aubri žrebca. Ljudje so jako zadovoljni z njima. Žrebeta 7 mesecev stara prodajajo tam lahko po 80 do 100 gld. Savinska dolina ima to pasem in drago se prodajajo tamošnji konji in celo na Nemško. Poskusiti bi vsaj bilo s temi konji ter naprositi našo kmetijsko družbo, da v Šent Jernej postavi vsaj

jednega takega žrebca. V kratkem času se bode videlo, ako se ta reja obnese, ali ne. Seveda pomagati bi nam tudi imela, da dobimo tudi za nepreveliko ceno vsaj nekaj takih kobil v naše kraje. Premovanje konj in dirka v Šent Jerneju čimdalje manj ljudij zanima. Je premalo lepih živalij viditi. Moramo skrbeti, da to zanimanje ne ugasne. Konj je nekaj, ki ima malo sovražnikov. Vse ga rado gleda, če je lep. Najlepša ljudska veselica za veliko Dolenjsko bi lahko bila n. pr. dirka v Šent Jerneju. Pa ni, vsako leto je manj ljudij in zmiraj slabši konji. Letos sta le dve kobil 2400 metrov napravili v 5 $\frac{1}{2}$ minute. Seveda je malo dobrega konjskega materijala v deželi. Pa če bi se na hitrost ne gledalo toliko, lepa bi morala vsaj živina biti, ki prihaja na kmetško dirkališče. Pa ni. Razun 5 do 6 kobil, so vse druge bile prej grde, ko lepe. Torej ni nič prav viditi. Pa še ta nesreča, da je premovanje in dirkanje na ponedeljek. Gosp. duhovniki so to želeli in kmetijska družba jim je ustregla. Imajo ob nedeljah dopoludne in popoldne doma opraviti. Res je, da naši župniki lepše konje imajo kakor kmet in tudi boljše, ali premovanje in dirkanje zadeva le bolj kmeta in g. župniki lahko tudi v nedeljo pridejo, kapelani pa popoldne krščanski nauk ter litanije opravijo. Tudi ženske dosti o konjereji vedo in se za njo zanimajo in kmetško ljudstvo bi le moglo ob nedeljah priti na dirke. V ponedeljek je mesečni semenj v Novem Mestu. Tje hodi toliko Dolenjcev s svinjami na trg in drugi imajo jeseni toliko na polju opraviti. Pri zadnji dirki v Šent Jerneju smo našli 12 duhovnikov, mej temi 6 kapelanov, kmetov pa tako malo in drugih tudi ne dosti, kmetškega ženstva nič. V Žalci v Savinski dolini so dirke ob nedeljah. Kaka ljudska veselica je to tam, vse, kmet in meščan prideta in lepo veselje ljudstvo uživa! Ali je prav ali ne, da se duhovništvu dá povsod prvo mesto; to pa gotovo ni prav, da oni odločevajo kdaj ima biti dirka. Tu ima ljudstvo govoriti, ne pa njega uradniki. — Jako malo žrebet se v farovških hlevih zleže in glavni smoter naših dirk je, poskusiti, kaj ima naš kmet dobrega v svojem konjskem hlevu ter obuditi občno zanimanje za konjerejo. To pa je le mogoče, če se prilika dá vsemu ljudstvu, se dirke, premovanja udeležiti moči. Le tesnosrčni ne biti, če ste pravi prijatelji ljudstva! Jedne litanije lahko tudi opustite, če že hoče tudi kapelan k dirki. Če pojde to tako naprej in bodo pri nas dirke le o ponedeljkih, potem pridemo do tega, da bo le par župnikov in kapelanov ter grajščakov k dirki v Šent Jernej prišlo in slučajno še kak drugi človek, ki ima hitrejšega konja, vse drugo ljudstvo pa se še brigalo ne bode za napravo, ki drugod privabi toliko ljudstva in vzbuja toliko zanimanja. Isti, ki so jim namenjene dirke, se s kakim konjem udeležiti tudi nimajo pravega veselja, ker manjka občinstva v gledališču. Še konji nimajo prave korajže nog stegovati, če ni ploskanja. To je nedolžno veselje in to se vendar-le sme ljudstvu privoščiti.

Slovenske in slovanske vesti.

(Dopolnilna deželnozborska volitev.) Deželna vlada je razpisala deželnozborsko volitev za kočevskoribniški okraj namesto pokojnega kanonika Kluna na dan 29. oktobra.

(Svetčeva sedemdesetletnica.) Litija še ni videla podobne slavnosti, kakor je bila dne 19. in 20. septembra, ko je velezasluženi starosta slovenskih rodoljubov, gospod Luka Svetec, slavil svojo 70letnico. Dne 19. septembra zvečer je bila velika bakljada in podoknica, katero so mu bili zapeli mnogobrojni slovenski pevci. Drugi dan je bila slavnostna pojedina, h kateri se je zbralo nad 200 najodličnejših rodoljubov iz vseh slovenskih pokrajin. Razna odposlanstva so se slavljencu poklonila. Pri pojedini je najprej napil slavljencu predsednik izvrševalnega odbora narodne stranke, gospod dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, in naglašal zasluge moža, katerega je bila katoliška stranka potisnila v stran. Gospod Luka Svetec se mu je v daljšem govoru zahvalil in omenjal važnost zaslug tistega, ki dela za narod. Slavljencu došlo je 43 pismenih in 175 brzajavnih pozdravov od najodličnejših mož iz vseh pokrajin slovenske domovine.

(Otvoritev „Narodnega doma“ v Ljubljani.)

Dne 11. t. m. se slovesno otvori „Narodni dom“ v Ljubljani, ki je velikega pomena v narodnem oziru. „Narodni dom“ bode shajališče vseh narodnih krogov. V njem imajo stanovanja razna narodna društva.

(Streljanje s topiči.) Lotos se je primerilo jako mnogo slučajev, da so ponesrečeni mladi ljudje pri streljanju z mežnarji pri raznih shodih, novih mašah i. t. d. Sedaj jih leži sedem v deželni bolnici silno poškodovanih. Ker so to večinoma mladi, krepki, deloma že oženjeni kmetovalci, se sme pač vprašati: ali je uspeh takega pokanja v razmerju z nesrečo, katero dostikrat prouzroči? Znano je, da je deželno predsedstvo ukazalo c. kr. oblastvom na deželi, naj strogo nadzorujejo tako streljanje, a nihče se za to ne zmenj; tudi ta ukaz je ostal na papirju — kakor toliko drugih!

(Klerikalne neslanosti.) Deželni poslanec Schweiger je sklical na dan 15. m. m. volilni shod v Stari trg pri Poljanah. Na shod, kateri se je vršil v občinski pisarni, je prišlo okoli 30 volilcev. Tem je Schweiger govoril o legalizaciji, o kmetski revščini, katere pa on ne pozna, ker je prijatelj visokih obrestij, in o ameriških trtah, kvasil je pa tudi o „ofceti“ mej slovenskimi in nemškimi liberalci in o pogubnem liberalizmu, ki je vse nesreče kriv. Ali je liberalizem tudi kriv, da mora kmet rediti tako vrle može, kakor je Schweiger?

(„Društvo avstrijskih narodov.“) Vzlic vsem narodnostnim, političnim in verskim nasprotstvom veže vse avstrijske narode vendar vez čistega človekoljubja, katero se je o raznih prilikah izkazalo tako sijajno, kakor redko kje drugod. Ako zadene kak kraj velika nesreča, hite vsi prebivalci te slavne države, da z združenimi močmi prineso prizadetim ponesrečencem prvo

pomoč. Ta podpora o velikih nezgodah je doslej še vedno samo hipna in neorganizovana, kar je dobri stvari na kvar. Vsled tega se je cela vrsta odličnih mož združila v namen, zasnovati društvo, kateremu bi bila naloga, izvršiti primerno organizacijo dobroteljnosti s posebnim ozirom na velike elementarne katastrofe. Poslanec Biankini je stvar prvi sprožil s posebno interpelacijo, s katero je pozval vlado, naj nameravanemu podjetju nakloni največjo moralno podporo. Društvo ima namen, nabirati prostovoljnih prispevkov, kateri bi se porabili, čim bi se kje zgodila kaka nesreča. „Društvo avstrijskih narodov“ računa pri svojem delu na pomoč vseh avstrijskih prebivalcev, in sicer računa na podporo v denarju in v žitu. Denar misli dobiti na ta način, da bi daroval vsak v mestih živeči človek na leto 2 kr., vsaka hiša pa bi na leto plačevala 10 kr., za kar bi v slučaju požara, povodnji ali potresa dobila takoj podpore 50 gld. Vrh tega bi vsak prebivalec naše države na leto daroval še 2 kr., iz katerih prispevkov bi dobivali humanitarni zavodi primerne podpore do najvišjega zneska 1000 gld. Ker kmetovalec laglje dá žito nego denar, bi se na deželi pobiralo žito. Vsakdo bi daroval žita v vrednosti 2 kr. Žito bi se shranilo pri enem posestnikov v vasi, a naznanilo bi se okr. glavarstvu, koliko ga je na razpolaganje. V slučaju potrebe bi se žito na dotični kraj poslalo in razdelilo. Na ta način bi se dobilo na leto 1,200.000 gld. denarja, oziroma kakih 40.000 vreč žita. Ako bi se kje primerila nesreča, prišel bi društveni uradnik takoj na lice mesta in bi takoj vsakemu ponesrečencu odštel 10 gld., oziroma mu dal za hišo 50 gld., vrh tega bi društvo koj začelo nabiranje darov za dotični kraj in bi tudi poslalo žita, kolikor bi ga bilo treba. Na novo nabrani denar bi se takoj razdelil. Goldinar in še več gre nepremožnemu človeku težko izpod palca, rad pa žrtvuje nekaj krajcarjev. Zategadelj upa društvo, da uvede poštna uprava „dobroteljne dopisnice“, namreč dopisnice, katere bi se prodajale po 2 kr., 3 kr., 5 kr. in 10 kr. Kdor bi hotel društvu darovati kaj, bi kupil tako dopisnico in zapisal nanjo, v kak namen daruje. Društvo bi potem dobilo od pošte dotični denar. To je kaj pripraven način, kateri se gotovo obnese. Da se za zasnovano društvo čim prej ustanovi, je želeti, naj bi vsaka občina z dopisnico sporočila začasnemu odboru, da to misel odobrava. Naslov se glasi: Vorbereitendes Comité des „Oesterr. Völker-Vereines“, Wien, VIII., Floriengasse Nr. 5 (Buchhandlung).

(Umrljivost v Ljubljani.) Svoj čas se je razupila Ljubljana kot jako nezdravo mesto in izvestni krogi so se dolgo let na vso moč trudili, da so jej ohranili ta žalostni renome, samo da so mestu škodovali in odvracali tiste tujce, kateri so morebiti nameravali se stalno naseliti mej nami. Faktično je pa Ljubljana jako zdravo mesto, bolj zdravo nego marsikatero drugo, za katero se dela hrupna reklama v vseh listih. To izpričuje statistični

pregled o umrljivosti v 56 cislitvanskih mestih, katera imajo več nego 15 000 prebivalcev. Ta statistični pregled je izdala uradna statistična centralna komisija. Rečenih 56 mest je imelo konec 1895. l. skupaj 3,536.194 prebivalcev, a povprek je umrlo od 1000 oseb 25.5. V nekaterih mestih je umrljivost jako velika, to pa zatagadelj, ker živi tam mnogo penzionistov, ali ker so tam velike bolnice, kamor hodijo ljudje z dežele in kjer največ tudi umro. Statistična osrednja komisija je zatagadelj za zdravstveno stanje v posamičnih mestih sklepala po umrljivosti tistih, ki v dotični občini stalno žive in tako se je izkazalo, da v Ljubljani umrje od 1000 oseb 23.9 dočim jih umrje v toli slavljem Gradci 24.1, v Gorici 24.9, v Trstu 29.1, v mnogih drugih mestih pa še dokaj več. Ljubljana spada torej mej najbolj zdrava mesta v celi Cislitvanski.

(Zboljševalna dela) v naši deželi, ki se sploh precej lepo razvijajo, napredujejo zlasti letos kaj dobro. Vodovod v Kočevju, za kateri so troški proračunjeni na 100.000 gld., bode že konec tega meseca dodelan. Vodovod za pokrajino mej Semičem in Črnomljem, za kateri so troški proračunjeni na 90.000 gld., pričel se je graditi konec minolega meseca. Delo napreduje tako hitro, da je upati, ako bode vreme ugodno, da bo do zime dodelana cela, 12 kilometrov dolga proga do Črnomlja. V Logatcu so se začela pripravljala dela za vodovod in sicer se je začelo z napravo nabiralnikov izvirkov, da se konstatuje, jeli množina vode tako velika, da se bo iz vodovoda lahko oddajalo vsak dan južni železnici toliko vode, kolikor je potrebuje. Načrt za vodovod v Novem Mestu in za bližnje vasi je že izdelan. Stroški bi znašali 120.000 gld. Trebljenje požiralnikov v lučenski dolini je v prvem delu projekta dodelano. Odprl in zavaroval se je jako močan požiralnik v globočini 30 metrov. Jednaka dela se izvršujejo v dobrniški dolini, kjer se je po večmesečnem, jako napornem delovanju posrečilo, priti na obsežne podzemeljske votline. Vsa ta dela se izvršujejo s podporo dežele in melioracijskega zaklada po načrtih in pod nadzorstvom izbornega strokovnjaka, deželnega inženerja gospoda J. Hráskega; omeniti je pa tudi še trebljenje požiralnikov v kočevski in ribniški dolini, katero se izvršuje pod nadzorstvom gospoda gozdnega komisarja V. Puticka.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu septembru 1896. l. je 57 strank vložilo 11.530 gld. 92 kr., 15 strank je vzdignilo 2301 gld. 4 kr. in 14 strankam se je izplačalo posojil 5984 gld. 12 kr. Stanje vlog: 47.874 gld. 47 kr. Denarni promet: 35.579 gld. 85 kr.

(Vinarska razstava v Novem Mestu) Kmetijska podružnica novomeška priredi o priliki izrednega zborovanja kmetijske družbe kranjske v Novem Mestu majhno vinarsko razstavo. Namen tej razstavi je, pokazati vinogradnikom različno orodje in druge priprave, ki so potrebne za obnovitev vinogradov. Vsi predmeti bodo razstavljeni v treh oddelkih, in sicer tako-le: I. oddelek. 1.) Razstava orodja, potrebnega za rigolanje, zasaditev in obdelovanje vinogradov in trtnic; 2.) razstava orodja za

cepljenje trt (noži, škarje, klešče i. t. d.) in drugih tu sem spadajočih potrebščin; 3.) razstava trtnih škropilnic in drugih priprav za zatiranje trtnih škodljivcev; 4.) razstava orodja za žvepljanje trt. II. oddelek. 1.) Razstava modre galice, žvepla in drugih takih potrebščin; 2.) razstava umetnih gnojil za vinograde in trtaice. III. oddelek. 1.) Razstava uzornih načrtov za ameriške trtnice; 2.) razstava priprav za preiskovanje zemlje glede apna, na zboljšanje zemlje i. t. d. Razstava bode trajala od 15. do vštetelega 20. oktobra. Vsi razstavljeni predmeti bodo „na prodaj“, in se bode skupiček za nje doposlal razstavljalcem takoj po razstavi. Razstavo predmetov preskrbi podružnica, razstavljalci trpé samo troške za pošiljatev. Razstavljalci naj se obrnejo zaradi natančnejših podatkov na podružnico c. kr. kmetijske družbe v Novem Mestu.

(Naročeni dijaki.) V prvem razredu celjske nemške gimnazije imajo baje 73 učencev, kateri pa niso vsi domačini. Nemci so si namreč precej dijakov naročili iz Gornjega Štajerja, ker jim jih tukaj primanjkuje. To so storili, da se zamorejo pred svetom izkazati z večjim številom nemških dijakov, in tudi za to, da si napolnijo svoje nemško dijaško zavetišče. V poslednjem je komaj kakih 30 gojencev, pa nobeden brezplačno. Torej „humbug“, nič ko „humbug“.

(Volitve na Štajerskem.) V kmetskih občinah je voljenih osem Slovencev. Nemški konservativci so izgubili dva mandata in sami nimajo več večine v tej skupini. Če pojdejo Slovenci v deželni zbor, morali se bodo ž njimi pogajati glede deželnega odborništva. Kaltenegger je bil voljen z neznatno večino, četudi se je proti njemu začela najhujša agitacija. V celjski mestni skupini je izvoljen Stallner s 568 glasovi, dočim je dobil slovenski kandidat gospod Dragotin Hribar 318 glasov. V ptujski skupini je izvoljen dr. Kokoschinegg s 364 proti 247 glasovom, katere je dobil slovenski kandidat Ivan Kočevar. Drugod Slovenci v mestih niso postavili svojih kandidatov. V več nemških okrajih so liberalce izpodrinili narodni Nemci.

(Deželnozbornske volitve na Koroškem.) V kmetijskih občinah so Slovenci pridobili jeden mandat v šmohorskem okraju. Voljen je jeden nemški konservativec tudi v šmohorskem okraju, in sicer le s slovenskimi glasovi. Kompromis mej konservativnimi Nemci in Slovenci ni nič koristil, kajti nemški konservativci niti v beljaškem niti v celovškem okraju niso prišli volit, dasi je bil vsakem teh okrajev postavljen jeden slovenski in jeden konservativen kandidat. Seveda so pri takih razmerah zmagali v teh okrajih narodni Nemci, ki imajo sedaj razun šmohorskega in velikovškega okraja vse mandate v kmetskih občinah, mestih in v veleposestvu.

(Nepotrjen zakon.) Istrsko laško svojat boli neizmerno, da je občina Pazin v hrvatskih rokah. Da pridobe vsaj mesto Pazin, so izposlovali Lahi, da je dež. zbor isterski v svojem zadnjem zasedanju in v zlic ugovorom hrvatskih poslancev sklenil, razdeliti občino Pazin na štiri samostojne občine. Cesar ni tega zakona potrdil, na veliko žalost vrlih isterskih Lahov.

(Trd in neizprosen) je naučni minister baron Gautsch. Evo dokaza: Mestni svet tržaški je letos imenoval prof. F. Fridricha ravnateljem mestne laške realke. Kake vrste mora ta Fridrich biti, se dá sklepati iz tega, da ga naučno ministerstvo ni hotelo potrditi. Mestni svet pa se ni dal ugnati v kozji rog. Imenoval je Fridricha še jedenkrat in naučni minister si je mislil: če vi ne odnehate, se pa jaz udam — ter je Fridricha potrdil. Da, trd, neizprosen in sila dosleden je baron Gautsch.

(Egon princ Hohenlohe), državni poslanec goriških mest in trgov, je dne 10. m. m. zjutraj nagloma umrl v Gorici, kamor je bil prišel, da se pokloni ministerskemu predsedniku. Pokojnik je bil strupen sovražnik Slovanov. Svoj čas je bil zastopnik goriškega veleposestva, kateri mandat mu je odvzel grof Alfred Coronini, a prišel je zopet v drž. zbor in sicer kot naslednik dež. glavarja grofa Franca Coroninija. Princ Hohenlohe je bil jeden tistih aristokratov, ki svoje plemstvo radi izkoristijo. Bil je predsednik južne železnice in upravni svetnik raznih drugih podjetij, katera so mu za posojeno ime pla-

čevala lepe svote. Pokojnik je bil svak mladočeškega poslanca grofa Kounica. Dosegel je starost 43 let.

(Dr. Matija pl. Mrazović †.) V Zagrebu je nmrl dne 13. m. m. dolgoletni župan zagrebški, jeden najodličnejših članov hrvatske neodvisne narodne stranke, odvetnik dr. Matija pl. Mrazović v starosti 73 let. Mrazović je bil poleg Strossmayerja in Račkega dolgo let voditelj narodne stranke in je kot znamenit parlamentarec, duhovit govornik in vsestranski temeljito izobražen politik igral v javnem življenju važno vlogo in si pridobil za svoj narod nevenljivih zaslug.

(Nova lekarna.) Dne 17. septembra otvorila se je nova lekarna: „Deželna lekarna pri Mariji pomagaj“ na Resljevi cesti št. 1 v Levčevi hiši v Ljubljani. S tem je ustrezno davni želji vseh prebivalcev Šentpeterske ceste, Poljan in drugih bližnjih ulic. Lastnik lekarne je v Ljubljani dobro znani in obče priljubljeni g. Milan Levstek. Lekarna je jako elegantno opremljena in preskrbljena z najizbornejšimi zdravili. Zato jo priporočamo vsem, ki potrebujejo zdravil, in opozarjamo na inserat na zadnji strani.

Razne vesti.

(Najmlajša cesarjeva unukinja) je zagledala svet dne 24. septembra in sicer v cesarski vili v Ištu. Povila jo je nadvojvodinja Valerija. Najmlajša unukinja je že četrto dete nadvojvodinje Marije Valerije in nadvojvode Franca Salvatorja.

(Strela) je udarila dne 14. m. m. popoldne v hišo posestnika Jurija Molca v Gorenji Podgori v starotrški fari. V hiši je sedel g. I. Šutej, katerega je strela močno ožgala. Hiša je bila mahoma v ognju in gotovo bi bil g. Šutej zgorel, da niso prihiteli gasilci iz Predgrada, kateri so s svojim hitrim in sprtnim delovanjem preprečili, da ogenj ni upelil cele vasi. Pogorelec ima škode do 600 gld., zavarovan je bil za 300 gld.

(Požar.) Dne 18. m. m. igral se je štiriletni otrok posestnika Kavčiča v Kosezah z žvepljenkami in užgal očetov skedenj. Požar je upelil skedenj, vse pridelke in mnogo kmetijskega orodja. Škoda znaša 1500 gld.

(Ponesrečil) je v Polhovem Gradcu 68 let stari Matevž Nartnik, kateri je gospodarju Jožefu Nartniku pomagal težki, v ljubem obloženi voz opirati. Voz se je pri malem ovinku na opirača Matevža Nartnika prevrnil tako nesrečno, da je omenjeni mož na lici mesta mrtev obležal. — Na hruški umrl je dne 17. m. m. 78 let stari Jožef Marolt, stanujoč na Korenem pri Polhovem Gradcu. Hotel je njemu izgovorjeno hruško obrati, prinesel je lestvo ter pričel obirati hrušev sad. Ker pa starčka le predolgo ni bilo z drevesa, hotel je njega sin, sedanji gospodar, se prepričati, je-li oče hruško že obral; ker se starček na

njegovo klicanje ni oglašil, zlezal je sin na drevo in videl, da oče sloni mej vejami mrtev. Starčka je bila zadela srčna kap.

(Nezgode.) Desetletni sin kajzarja Jerneja Ambrožiča iz Velike Brusnice pri Novem Mestu je peljal kravo na napajališče. Vrv, na katero je bila krava privezana, si je ovil okoli roke. Krava se je splašila in vlekla dečka precej daleč za seboj. Dečko se je tako pobil, da je še tisti dan umrl. — Dne 25. septembra zvečer je bil v Šelenburgovih ulicah učitelj Leopold Zupin iz Brusnice v novomeškem okraju tako nesrečno povožen, da se mu je zlomila leva noga v golenici. Kmetijski voznik, ki je povzročil nesrečo, je dirjal naprej po Dunajski cesti in tako ušel. Ponesrečenca prepeljali so v deželno bolnico. — Ravno isti dan je padel pri zgradbi Bartlove hiše na Starem trgu v Ljubljani zidar I. Micheluzzi z odra na ulico ter se nevarno poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico.

(Šola v krčmi.) V nekem prijaznem trgu na Dolenjem Avstrijskem imajo šolo obiskujoči otroci navadno v skednju telovadbo, v krčmi pa šolo. Tu se ob delavnikih poučujejo otroci, ob nedeljah in praznikih pa popivajo v šolskih prostorih pijanci.

(Trpinčenje vojakov.) Pred nekaj meseci je vojno sodišče v Temešvaru obsodilo stotnika pešpolka št. 33 Mihajlovića na 15 let zopora, ker je nekega vojaka na grozovit način trpinčil. Dotični vojak je vsled bestijalnega trpinčenja umrl. Najvišje sodišče je prvo sodbo razveljavilo in stotnika za kazen degradiralo.

Leskovška afêra pred novomeškim sodiščem.

Nismo imeli namena, priobčiti poslanega nam poročila o tej žalostni afêri. A nekateri duhovni gospodje skušajo sedaj leskovško afêro izkoristiti zoper narodno stranako. V raznih cerkvah so propovedovali, da se je leskovškemu dekanu čast kradla, da se je grdo obrekoval in sramotil ves duhovski stan. Na tako postopanje je mogoč le jeden odgovor: da priobčimo po-

ročilo o obravnavi — po tem poročilu naj sodi svet naše postopanje, iz njega spozna, kaka krivica se je delala pri zadetih osebam.

Dne 16. julija se je o leskovški afêri pred novomeškim sodiščem prvič obravnavalo. Obtoženi hudodelstva goljufije sedeli so na zatožni klopi leskovški dekan dr. Jurij Šterbenc, njegova kuharica Ana Šterbenc,

cerkovnik Franc Vakselj in cerkvenikova žena Marija Vakselj. Ta obravnava se je preložila, ker sta bila javni obtožitelj in zagovornik dr. Šterbenc in Ane Šterbenc zahtevala naj se zaslišijo še nekatere priče. Obravnava tedaj še ni bila prišla dlje, kakor do zaslišanja Franca Vakselja in še ta ni bil do konca zaslišan.

Nova obravnava se je vršila dne 9. septembra. Predsedoval je sodni svetnik Golia, votantje so bili sodna svetnika Mosche in Skerlj ter adjunkt dr. Rogina.

Obravnava se je vršila po poročilu, katero smo dobili tako-le:

Predsednik Golia zasliši najprej Franca Vakselja in ga pusti, da sporedno pove, kako se je vse vršilo.

Obtoženec Fran Vakselj pripoveduje naslednje: Kake tri mesece, predno je Ana Šterbenc povila otroka, vprašal me je g. dekan, če je Ani Šterbenc res kaj takega pričakovati. Jaz sem rekel, da je. Dekan je potem poklical Ano Šterbenc in jo vpričo mene vprašal, kako in kaj, a ona je vse tajila. — Ko je Ana Šterbenc povila, dala me je poklicati v farovž. Ko sem prišel, je bila v kuhinji. Peljala me je v prvo nadstropje in sicer v „gospodovo sobo“, tam se je usedla in mi rekla: „Vakselj, nekaj Vam imam povedati in nekaj Vas imam prositi. Šla sem včeraj na dile po klobase čez lojtro in se pretegoila; otrok je padel . . . in se ubil. Zakrstila sem ga, dajte tega otroka skrivaj zakopati in nikomur nič o tem ne povejte, tudi dekanu ne.“ Jaz sem jej na to odgovoril: „Ana tega midva ne bova sama vedela; bom g. dekanu povedal; če tisti rečejo, da ga zakopljem, ga bom, drugače grem pa sproti meldat.“ Ana mi na to reče: „Pa povejte g. dekanu.“ — Ona me potem pelje skozi „Tafelzimmer“ v „škofovo sobo“ in tam mi je pokazala na postelji mrtvega otroka; prosila me je, da vsaj otroka iz farovža stran spravim tako dolgo, da g. dekan domu pride in se z njim pogovorim. Pokaže mi škateljico, katero je imela zraven postelje, ter mi reče, da bo otroka v tej škateljici dala v fišterno pod posteljo deklet, od tam naj ga vzamem in naj ga v kostnjak dam in jaz sem obljubil to storiti. Ko se je stemnilo — to je bilo dne 21. decembra 1894 — sem šel v fišterno, vzel škatljo z otrokom ter jo nesel v kostnjak pod turn leskovske cerkve. Drugo jutro sem šel h gospodu dekanu — ta je bil prejšnji dan v Studencu in je pozno domu prišel — in mu rekel: „Gospod, jaz sem včeraj Aninega otroka iz farovža nesel.“ Dekan se je za glavo prijel ter mi rekel: „Vakselj, ob službo sem, če se stvar izve; zakopajte skrivaj tega otroka in nikomur ne povejte, tudi Vaši ženi ne.“ Jaz sem na to rekel: „Gospod, tega greha se jaz ne bodem spovedoval.“ Gospod dekan mi je na to rekel, da se mi tega greha ni treba spovedati, da ga on nase vzame. Po noči ob dveh od 21. na 22. decembra 1894 sem šel na staro pokopališče in sem poskusil grob skopati, ali zemlja je bila zmrzla in se ni dalo kopati. Pustil sem to delo in zagrebal nazaj, kar sem odkopal. Ko sem prišel 22. decembra 1894 h gospodu dekanu v farovž, me je vprašal: „Ali ste zakopali? Vas je kdo slišal?“ Rekel sem, da sem zakopal, da me nobeden ni slišal. Na to je dekan rekel: „Celo noč nisem spal in sem poslušal, da Vas žandarji ne zaslutijo, ali zdaj je že vse v redu; v protokol sem že zapisal“.

Potem je bilo do meseca marca 1896. vse mirno. Jaz sem svoji ženi mej tem časom vse povedal in tudi drugim in ženi jedenkrat pokazal otroka v kostnjaku. Bil je tedaj že ves črn. Čez 11 mesecev sem ga zakopal stran leskovske cerkve.

Dne 17. marca 1896 so klicali priče v Krško in šla je tudi kuharica Ana Šterbenc. Na večer sem prišel v farovž, Ana Šterbenc mi je namignila, da naj grem z njo ven pred farovž in tam mi je rekla, da je bila pri sodišču zaslišana zaradi otroka in da je tam rekla, da jej je nekaj malega v str padlo. Prosila me je, naj tudi jaz tako govorim, če bom poklican. Rekla mi je tudi, da je bil Karol B. zaslišan in da je ta izpovedal, da je bil le 6 do 7 mesecev z njo znan in da so faroški hlapci bili zaslišani, če so na označenem mestu kaj našli. Jaz sem šel stran in nisem nič odgovoril. Na svetega Jožefa dan nesel sem g. dekanu pušico in isti me ogovori tako-le: „Vakselj pričati bo treba v Krškem. Vakselj — in roke je sklenil, kakor bi prosil — govorite kakor Ana; nikar ne recite, da ste otroka zakopali! Ob službo sem!“ Na to sem jaz odgovoril: „Gospod, kaj pa, če bo treba priseči? Gospod dekan je bil nekaj časa tih, potem je rekel: „Saj jih je že bilo 12 iz Leskovca pričat, pa nobeden ni nič vedel, govorite kakor Ana.“ Jaz sem potem odšel.

Dne 1. aprila 1896 dobil sem vabilo, da moram v Krško k sodišču. Prišel sem popoldan v farovž ter sem Ani rekel, da imam povabilo v Krško in ona ni nič na to rekla. Jaz sem šel v cerkev in stregel pri molitvah, in ko so te molitve bile končane in sta kapelana že odšla iz zakristije, mi je g. dekan v zakristiji rekel, da naj le hitro grem v Krško. Jaz sem potem šel v Krško in sem tam krivo pričal, da ne vem nič o otroku, ampak le o tem, da je Ani nekaj v str padlo. Moja žena je bila dan prej zaslišana kakor jaz in prišla že domu. Rekla mi je, da je prisegla in da ni prav govorila ter me prosila: „Francelj, saj ti resnico govori, da ne boš nesrečen, kakor jaz.“ Jaz je nisem ubogal.

Prišli so velikonočni prazniki; po celem Leskovcu je vrelo o tem, da sva jaz in moja žena krivo pričala. Bratje, moja žena in otroci so se jokali nad menoj, moji prijatelji so se me izogibali, vest me je pekla, nisem vedel kaj družega storiti in namenil sem se, da se sam ovadam. Predno sem to storil, sem se še zatekel h gospodu dekanu, češ, znabiti on vé kako drugo pot. Šel sem 7. aprila 1896. l. ob polu 12. uri v farovž in poklical g. dekana iz pisarne. Peljal me je v fišterno, kjer nobenega človeka ni bilo. Ana je hitro za menoj prišla in jaz sem obema nalašč rekel, da sem dobil zopet vabilo h krški sodnji. Nadalje sem jima rekel: „Zdaj bom pa resnico govoril, zdaj nič ne pomaga.“ Na to smo začeli vsi trije jokati, gospod dekan je rekel: „Kaj bo z menoj.“ Jaz sem rekel: „Kaj bo z menoj.“ Potem je dekan rekel: „Pustite vsaj mene Vakselj in ne recite, da sem Vas jaz učil.“

Na to sem šel v Krško in sem povedal tam, da sem po krivem prisegel. Šla sva potem z gosp. sodnikom nazaj v Leskovec in tam sem pokazal, kje sem otroka zakopal. Truplo se je našlo in vzelo. Dne 10. aprila t. l. mi je g. dekan rekel: „Vakselj, če ste ravno prisegli, pa bi vendar le še molčali“.

Predsednik sodnega dvora vpraša potem Vakseljna in ga spominja na to, kar je tedaj govoril, ko se je šel sam ovaditi; tedaj je rekel, da ga nobeden ni učil, kako naj govori, nobeden ga napeljeval h krivičnemu pričanju in tedaj je tudi stvar, kako se je godila, nekaj drugače pripovedoval. Vakselj pravi, da je bil tedaj popolnoma zmešan, kakor je bil potem sploh v celem času. Predsednik je Vakseljna tudi še vprašal, če se je dal zapeljati po tem, kar je Ana govorila, in Vakselj je odločno rekel da ne, da je ubogal le dekana.

(Dalje prihodnjč.)

Poučne stvari.

Nove domače skušnje v cepljenji trt.

(Konec.)

Narobe obesi ključe v jamo na ta način, da se obrne njih sicer zgornje tenejše toraj cepljene konce, proti dnu jame, spodnje debelejše pa proti nebu. Vrhu butare naloži se za kaka dva prsta na visoko mahu, katerega se zopet za dober prst na debelo s peskom posuje. Da kdo na butarice ne stopi, se jama s koli ogradi. Ako pogosto dežuje, pusti se vso stvar 4 do 6 tednov kar na miru. Ako pa ne dežuje, ako je suho vreme, politi se mora pesek nad mahom, vsaki teden vsaj enkrat prav dobro. Kadar čez 4 do 6 tednov, to je od vremena odvisno, ključi v mah korenince zaženejo, vzame se butarico za butarico lepo pazljivo iz jame in postavi se jih z ukoreninjenimi konci urno v škafo napolnjen z vodo. Potem se vsaki butarici vezi prereže, in ključe se prične ven jemati ter v jamice saditi. Posadi se pa le tiste ključe, kateri so lepo ukoreninjeni, ostale vrže se

kar proč. In posadi se jih tako globoko, da pride cepljeni del tikoma površju zemlji in še tega se mora z rahlo zemljico, ali pa še boljši s peskom obsuti, tako da nastane nad posajeno trto mali kupček. Na Raki, pri gospodu pl. Lenghu, kakor tudi pri gospodu Bučarju v Brezovici, oziroma v njegovem vinogradu v Dreči, so prav dobro uspele nove zasaditve ameriških cepljenih vinogradov. katere so s pomočjo zelene požlahtnenih ameriških ključev še na veliko prostejši račun dosegli, namreč brez vsega povezovanja. Postopali so tako-le: Cepljen ključ postavili so v jamico, povezali ga h količu, potem so mu spodnji konec z fino zemljico obsuli, ter to z lesenim batom prav dobro stlačili, zbili. Vrhu stolčene zemlje nasuli so potem še toliko rahle, da je bila jamica polna, in da je bil še evropski del trte obsut. Prijele so se skoraj vse trte in rastejo kaj dobro. No prvi, z povezovanjem spojeni način je gotovo boljši, ker pri tem primejo se kar vse trte, kajti v jami neukoreninjene se ne posadi, ampak vrže se jih proč.

Listnica uredništva.

Častitim gospodom dopisnikom naznanjamo, da smo morali zaradi pomanjkanja prostora več dopisov odložiti za v prihodnje.

Avstrijsko podjetje

daje

postranski zaslužek.

Vprašanja pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Tržne cene v Ljubljani

1. oktobra t. l.

Pšenica, hktl.	7 60	Špeh povojen, kgr.	70
Rež,	6 20	Surovo maslo,	80
Ječmen,	5 60	Jajce, jedno,	3
Oves,	6 50	Mleko, liter	10
Ajda,	8 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	6 20	Telečje	64
Koruza,	5 15	Svinjako	64
Krompir,	2 10	Kostrunovo	36
Leča,	10	Pišanec	50
Grah,	10	Golob	17
Fižol,	9	Seno, 100 kilo	2 40
Maslo, kgr.	90	Slama,	1 70
Mast,	76	Drva trda, 4 metr.	6 80
Špeh svež	68	„ mehka, 4	5

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Na svetovni razstavi pod največjimi pogoji postila pod jamovom in so postavljeni.

IG. HELLER, DUNAJ

94 Praterstrasse Nr. 46

Rogate ilustracijo 120 strani obsejnih cenik in splošnih pogojev za vsakega vašega posrednika. Popročajati se želim.

Loterijske srečke.

Trst, dné 26. septembra: 58, 1, 42, 71, 28.

Linc, dné 26. septembra: 30, 87, 85, 33, 40.

Praga, dné 30. septembra: 70, 53, 1, 49, 35.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5—16)

Kathreiner
KNEIPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edno zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvorne zavoje s imenom:

Kathreiner

Raznovrstne

VOZOVE

izdeluje

Peter Keršič

konjezdavniški kovač

v Spodnji Šiški pri Ljubljani
in ima iste tudi v zalogi.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-19)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo **lestencev, oljnatih podob, zrcal,** kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. **stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago,** raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Najnižje cene

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 17. oktobra 1896.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE.

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne krogljice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraščene in otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetja in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(1-19)

Otvoritev nove lekarne.

Čast mi je naznanjati p. n. gg. zdravnikom in p. n. slavnemu občinstvu stolnega mesta Ljubljane in okolice, da sem dosedaj na Mestnem trgu št. 11 obstoječo lekarno „Pri Mariji pomagaj“ vsled podeljene mi koncesije od gospoda Ed. Svobode kupovno prevzel in isto otvoril pod sedanjim imenom

Deželna lekarna „Pri Mariji pomagaj“ na Resljevi cesti št. 1

v hiši gosp. Levca poleg mesarskega mostu.

Po svojem dolgoletnem poslovanju v velikomestnih, kakor tudi v tukajšnjih lekarnah pridobil sem si dovolj strokovnega znanja; svojo popolnoma novo lekarno sem uredil po vseh zahtevah moderne farmacije in preskrbel s svežimi in preskušenimi zdravili, kakor tudi z vsemi v farmaceutično-higijenično stroko spadajočimi potrebščinami, katere bodem vedno v najboljši kвалiteti v zalogi imel.

Opozarjam še slavno občinstvo na svojo bogato in veliko zalogo vseh domačih zdravil, katere se priporočajo po časnikih in lekarskih cenikih kot izvrstna zdravila proti raznim bolestim. Nadalje opozarjam slavno občinstvo tudi še na svojo dobro urejeno homeopatično lekarno, bogato zalogo najfinjših francoskih in angleških parfumerij, toaletnih in medicinskih mil, tu- in inozemskih specijalit, kirurških obvez in instrumentov, kakor tudi vedno svežih mineralnih vod.

Razpošiljam vsak dan 2krat po pošti.

Nadejam se, da bode slavno občinstvo moje novo podjetje podpiralo z blagohotno naklonjenostjo, trudil se bodem vedno zadovoljiti je z najsolidnejšo postrežbo.

V Ljubljani, dné 17. septembra 1896.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Mr. Ph. Milan Leustek
lekarnar.